

USNESENÍ

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Olgy Puškinové a soudců JUDr. Jana Eliáše, Ph.D., a Mgr. Petra Krause v právní věci žalobce [redacted] narozeného dne [redacted], [redacted], [redacted] zastoupeného JUDr. Janou Hladíkovou, advokátkou se sídlem v Pardubicích, 17. listopadu 623, proti žalovanému [redacted] narozenému dne [redacted], bytem v [redacted], zastoupenému Mgr. Jiřím Schüllerem, advokátem se sídlem v Praze 8, U Sluncové 666/12a, o zaplacení částky 408.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 18 C 19/2015, o dovolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 30. srpna 2016, č. j. 18 Co 51/2016, 18 Co 52/2016-108, takto:

Dovolání se odmítá.

Odůvodnění:

Okresní soud v Pardubicích rozsudkem pro uznání ze dne 19. 11. 2015, č. j. 18 C 19/2015-64, zastavil řízení „ohledně úroků z prodlení z částky 408.000,- Kč“ (výrok I.), žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci částku 408.000,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto výroku rozsudku (výrok II.) a nahradit mu na nákladech řízení částku 12.390,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto výroku rozsudku k rukám jeho zástupkyně JUDr. Jany Hladíkové (výrok III.); dále žalovanému uložil povinnost zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Pardubicích soudní poplatek ve výši 20.400,- Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok IV.). Usnesením ze dne 4. 12. 2015, č. j. 18 C 19/2015-68, přiznal Okresní soud v Pardubicích advokátce JUDr. Janě Hladíkové, která byla ustanovena jako zástupce žalobce pro toto řízení, odměnu za poskytnutí právní pomoci ve výši 30.000,- Kč, náhradu hotových výdajů ve výši 1.840,- Kč, DPH ve výši 6.686,40 Kč, celkem tedy 38.526,40 Kč (výrok I.), a žalovanému uložil povinnost nahradit České republice na účet Okresního soudu v Pardubicích částku 38.526,40 Kč „za náklady za právní zastoupení“ (výrok II.).

K odvolání žalovaného Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích usnesením ze dne 30. 8. 2016, č. j. 18 Co 51/2016, 18 Co 52/2016-108, rozsudek pro uznání soudu prvního stupně vyjma odvoláním nenapadeného výroku I. zrušil a „věc mu vrátil k dalšímu řízení“ (výrok I.); dále zrušil usnesení soudu prvního stupně (výrok II.). Odvolací soud vyšel z obsahu spisu, z něž vyplývá, že žalobce podal u soudu prvního stupně dne 27. 1. 2015 žalobu, kterou se domáhal zaplacení 408.000,- Kč „spolu se zákonným úrokem z prodlení“, aniž specifikoval jejich výši a od kdy je požaduje, že soud prvního stupně usnesením ze dne 21. 5. 2015, č. j. 18 C 19/2015-20, žalovanému podle § 114b odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) uložil, aby se ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení tohoto usnesení písemně vyjádřil k žalobě, zejména, aby uvedl, zda nárok uznává či nikoliv,

a v případě, že nárok neuzná, vylíčil rozhodující skutečnosti, na nich staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, případně označil důkazy k prokázání tvrzení; současně žalovaného poučil, že pokud písemné vyjádření nepředloží ve lhůtě 30 dnů, bude mít za to, že uplatněný nárok uznává (§ 114b odst. 5 o. s. ř.), že ačkoliv toto usnesení bylo žalovanému doručeno dne 1. 6. 2015 do vlastních rukou, na výzvu nereagoval, že dne 18. 8. 2015 doručil soud prvního stupně zástupkyni žalobce výzvu, aby žalobu doplnila a uvedla, od jakého data žalobce požaduje úroky z prodlení, že soudu prvního stupně bylo dne 28. 8. 2015 doručeno podání, v němž žalobce uvedl, že požaduje úroky z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 408.000,- Kč od 1. 1. 2015 do zaplacení, že po tomto doplnění žaloby soud prvního stupně usnesením ze dne 31. 8. 2015, č. j. 18 C 19/2015-38, žalovanému podle § 114b odst. 1 o. s. ř. uložil, aby se ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení tohoto usnesení písemně vyjádřil k doplněnému žalobnímu žádání týkajícímu se příslušenství pohledávky, a byl opětovně poučen o následcích své případné nečinnosti, na nějž žalovaný ve lhůtě reagoval tak, že nárok žalobce neuznává v celém rozsahu, neboť žalobce prováděl práce na jeho nemovitosti bez jeho souhlasu a tedy bez oprávnění, a že poté při jednání před soudem prvního stupně vzal žalobce žalobu ohledně příslušenství pohledávky zpět. Odvolací soud - na rozdíl od soudu prvního stupně - dovedl, že v dané věci fikce uznání nároku nenastala, neboť nebyly splněny podmínky pro vydání usnesení podle § 114b odst. 1 o. s. ř. (kvalifikované výzvy k vyjádření), a že z tohoto důvodu nemohl soud prvního stupně vydat rozsudek dle § 153a o. s. ř. Rozsudek pro uznání lze vydat na základě fikce uznání nároku, tedy jestliže se má za to, že žalovaný nárok žalobce uznal. Podle § 114b odst. 5 poslední věty o. s. ř. to však neplatí v případech, jsou-li splněny podmínky pro odmítnutí žaloby, a to byť částečně. V dané věci byla žaloba, o níž soud prvního stupně rozhodoval, neúplná, a bylo proto namístež žalobce vyzvat k jejímu doplnění postupem dle § 43 o. s. ř., nikoliv však zaslat žalovanému výzvu dle § 114b odst. 1 o. s. ř. Žalovaný (nesprávně uvedeno žalobce) tak byl nejprve vyzván, aby se vyjádřil k neúplné žalobě, a jestliže následně své vyjádření učinil k druhé výzvě soudu prvního stupně, nelze mít za to, že nárok žalobce uznal. Usnesení s výzvou k podání vyjádření k žalobě mělo být tedy vydáno až po doplnění žaloby a teprve tehdy mohly nastat následky, které s nesplněním povinnosti vyjádření zákon spojuje (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 26 Cdo 2758/2012).

Proti usnesení odvolacího soudu, a to výslovně proti oběma jeho výrokům, podal žalobce dovolání, jehož přípustnost ve smyslu § 237 o. s. ř. dovozuje z toho, že odvolací soud se při řešení otázky procesního práva odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, přičemž konkrétně odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 33 Cdo 5040/2008, ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 33 Cdo 3996/2007, a na rozsudek téhož soudu ze dne 8. 3. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1951/2004, zatímco poukaz odvolacího soudu na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 26 Cdo 2758/2012, považuje za nepřijatelný. Dovolání odůvodňuje nesprávným právním posouzením věci, neboť nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že v řízení nebyly splněny podmínky pro vydání usnesení dle § 114b odst. 1 o. s. ř. a že proto soud prvního stupně nemohl vydat rozsudek pro uznání. Naopak dovozuje, že soud prvního stupně správně nepřihlížel k vyjádření žalovaného, které učinil k výzvě soudu „k otázce příslušenství, když nakonec i tato část předmětu řízení odpadla v důsledku zpětvzetí žalobcem“. Vyjádření žalovaného až ke druhé výzvě soudu a jeho další aktivita je tedy irelevantní. Dále dovolatel poukázal na to, že „není ani pravdou, že by žalovaný nevěděl, jaký nárok je proti němu uplatňován, jeho výše byla přesně specifikována v žalobě; pokud se týká příslušenství pohledávky, které bylo vzato před jednáním zpět, i zde bylo tvrzeno, že se jedná o zákonný úrok z prodlení z žalované částky“. Žalovaný však nereagoval ani na předžalobní výzvu žalobce, která má

byla řádně doručena. Dovolatel navrhl, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu změnil tak, že „I. Rozsudek pro uznání okresního soudu se potvrzuje, a II. Usnesení okresního soudu se potvrzuje, a přiznal ustanovené právní zástupkyni odměnu za poskytnutí právní pomoci v dovolacím řízení“.

Žalovaný se v písemném vyjádření k dovolání ztotožnil s usnesením odvolacího soudu a navrhl, aby dovolání žalobce bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2014 do 29. 9. 2017 (dále jen „o. s. ř.“), neboť dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno dne 30. 8. 2016 (srov. část první, čl. II, bod 2. zákona č. 296/2017 Sb.). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou - účastníkem řízení, zastoupeným advokátkou, dospěl k závěru, že dovolání není podle § 237 o. s. ř. přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Podle § 241a odst. 1 o. s. ř. dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Námítkám dovolatele, jimiž vyjádřil nesouhlas se závěrem odvolacího soudu, že v řízení nebyly splněny podmínky pro vydání usnesení podle § 114b o. s. ř. a že proto soud prvního stupně nemohl vydat rozsudek pro uznání, přisvědčit nelze.

V posuzované věci se žalobce žalobou podanou u soudu prvního stupně dne 27. 1. 2015 domáhal, aby žalovanému byla uložena povinnost zaplatit mu částku 408.000,- Kč se „zákonným úrokem z prodlení“, a to z titulu bezdůvodného obohacení, které mělo žalovanému vzniknout investicemi do jeho nemovitosti (ohledně níž dcera žalobce uzavřela se žalovaným smlouvu o budoucí kupní smlouvě, přičemž však k uzavření kupní smlouvy nedošlo) provedenými žalobcem, resp. jím najatými řemeslníky, jimž za práci a materiál zaplatil žalovanou částku. Ze žaloby však nebylo patrné, za jaké období mají být úroky z prodlení žalobci přisouzeny a v jaké výši, byť z ní vyplývalo, že žalobce zaslal žalovanému předžalobní výzvu, která mu byla doručena; žaloba tedy byla ohledně požadovaného příslušenství uplatněné pohledávky neúplná.

Usnesení podle § 114b odst. 1 o. s. ř. je právním prostředkem přípravy jednání, kterou soud provádí se záměrem (srov. § 114a odst. 1 o. s. ř.), aby bylo možné věc rozhodnout zpravidla při jediném (prvním) jednání. K přípravě jednání - a v jejím rámci též k vydání usnesení podle § 114b odst. 1 o. s. ř. - soud přistoupí teprve tehdy, jsou-li splněny podmínky řízení a byly-li odstraněny případné vady v žalobě. Jen v takovém případě je totiž možné

na základě usnesení podle § 114b odst. 1 o. s. ř. řádně připravit jednání a jen za těchto okolností mohou být též splněny podmínky, za nichž se má za to, že žalovaný uznal nárok, který je proti němu uplatňován žalobou. „Fikce“ uznání nároku podle § 114b odst. 5 o. s. ř. se nemůže uplatnit, byl-li nárok uplatněn žalobou, která vykazuje vady (neobsahuje všechny stanovené náležitosti, je nesrozumitelná nebo neurčitá), jež brání dalšímu pokračování v řízení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2003, sp. zn. 21 Cdo 968/2003, publikovaný v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2003, pod číslem 153, či rozsudek téhož soudu ze dne 29. 3. 2005, sp. zn. 33 Odo 1197/2004). Jinými slovy řečeno, soud může vydat v souladu se zákonem usnesení podle § 114b odst. 1 o. s. ř. a rozhodnout rozsudkem pro uznání vydaným podle § 114b odst. 5 a § 153a odst. 3 o. s. ř., jen jestliže nenastal takový nedostatek podmínky řízení, pro který by řízení muselo být zastaveno (§ 104 odst. 1 o. s. ř.), a jestliže žaloba není postižena takovými vadami, které by bránily pokračování v řízení (opětovně srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2003, sp. zn. 21 Cdo 968/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2003, pod číslem 153, a dále rozsudek téhož soudu ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 26 Cdo 2758/2012, či jeho usnesení ze dne 30. 1. 2018, sp. zn. 23 Cdo 6102/2017).

Úroky z prodlení jsou příslušenstvím pohledávky (§ 513 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném od 1. 1. 2014 a § 121 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013). Povinnost dlužníka zaplatit úroky z prodlení je jedním z právních následků prodlení dlužníka se splněním peněžitého dluhu a spočívá v tom, že dlužník musí poskytnout věřiteli kromě vlastního plnění (jistiny) též stanovené procento z té části peněžitého dluhu (závazku), s nímž je v prodlení. V důsledku prodlení dlužníka proto nevzniká mezi účastníky nový, další závazkový právní vztah, nýbrž dochází ke změně v obsahu práv věřitele a povinností dlužníka, tedy ke změně v obsahu závazkového vztahu spočívající v tom, že vedle povinnosti splnit závazek hlavní je dlužník povinen splnit též závazek akcesorický (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2012, sp. zn. 23 Cdo 747/2011, nebo rozsudek téhož soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2410/2011). Z již vyložené povahy úroků z prodlení jako příslušenství peněžité pohledávky (z jejich obsahového sepjetí s jistinou jako hlavní pohledávkou) plyne, že lze přisoudit úroky z prodlení (jejich část) rovněž v případě, kdy jejich splatnost nastane až v budoucnu po vyhlášení (vydání) soudního rozhodnutí, a že v budoucnu splatné úroky z prodlení, popřípadě v budoucnu splatná část těchto úroků představuje opětující se dávky ve smyslu § 154 odst. 2 o. s. ř. Žaloba není v části týkající se úroků z prodlení neúplná, neurčitá nebo nesrozumitelná, je-li z ní patrné, že se žalobce domáhá práva (nároku) na úroky z prodlení, za jaké období mu mají být úroky z prodlení přisouzeny a zda mu mají být úroky z prodlení požadované podle prováděcího předpisu přisouzeny v plné výši nebo jen zčásti (srov. stanovisko Nejvyššího soudu z 19. 4. 2006, Cpjn 202/2005, uveřejněné pod č. 39/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Jestliže však v žalobě podané žalobcem u soudu prvního stupně dne 27. 1. 2015 bylo uvedeno, že se jí proti žalovanému domáhá zaplacení částky 408.000,- Kč se „zákonným úrokem z prodlení“, tedy nebylo z ní patrné, za jaké období mu mají být úroky z prodlení přisouzeny a v jaké výši (byť z ní vyplývalo, že žalovanému zaslal předžalobní výzvu, která mu byla doručena), byla žaloba ohledně požadovaného příslušenství uplatněné pohledávky neúplná. Za této situace, kdy žaloba trpěla vadou, která bránila pokračování v řízení, nemohl soud prvního stupně vydat dne 21. 5. 2015 pod č. j. 18 C 19/2015-20 usnesení podle § 114b odst. 1 o. s. ř. (kvalifikovanou výzvu k vyjádření) a tedy ani rozhodnout rozsudkem pro uznání vydaným podle § 114b odst. 5 a § 153a odst. 3 o. s. ř.; pakliže žalovaný

následně své vyjádření učinil ve lhůtě mu k tomu určené v druhé výzvě soudu prvního stupně vydané podle § 114b odst. 1 o. s. ř., v němž uvedl, že nárok žalobce neuznává v celém rozsahu, neboť žalobce prováděl práce na jeho nemovitosti bez jeho souhlasu a tedy bez oprávnění, nelze mít za to, že žalobou uplatněný nárok uznal. Okolnost, že žalobce poté, co jeho zástupkyně na výzvu soudu prvního stupně žalobu doplnila ohledně specifikace úroků z prodlení ze žalované částky, vzal žalobu co do úroků z prodlení zpět, na uvedeném závěru nemůže nic změnit. Odvolací soud tedy rozhodl v souladu s ustálenou judikaturou dovolacího soudu.

Poukaz dovolatele na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 33 Cdo 5040/2008, je nepřipadný, neboť dovolatel zřejmě přehlíží, že v tomto rozhodnutí řešil dovolací soud odlišnou procesní situaci, kdy se žalovaná opožděně vyjádřila k žalobě netrpící vadami, které bránily pokračování v řízení (žaloba nebyla neúplná jako v souzené věci); obdobně je tomu i ohledně ostatních dovolatelem odkazovaných rozhodnutí dovolacího soudu.

Dovolatel sice v dovolání výslovně uvedl, že je podává i proti výroku II. usnesení odvolacího soudu, jímž zrušil usnesení soudu prvního stupně ze dne 4. 12. 2015, č. j. 18 C 19/2015-68, avšak ve vztahu k tomuto výroku neuplatnil žádnou dovolací argumentaci, ani nevymezil, v čem spatřuje naplnění předpokladů přípustnosti dovolání.

Dovolací soud proto dovolání žalobce podle § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. odmítl.

Nejvyšší soud nerozhoduje o nákladech dovolacího řízení, jestliže dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu není rozhodnutím, jímž se řízení končí, a jestliže řízení nebylo již dříve skončeno (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. 20 Cdo 970/2001).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 15. 5. 2018

JUDr. Olga Puškinová v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení: Radka Mylková, DiS.